

Večernik

Leto III. (X.), šte. 294

Maribor, petek 27. decembra 1929

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifi
Oglase sprejema tudi oglašni oddelak »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Atentatorske četvorke

ZLOČINSKO POČETJE ZAGREBSKIH POLITIČNIH DESPERADOV.
— NITI IZ INOZEMSTVA. — NAMERAVANI ATENTATI NA UGLEDNE
OSEBE V ZAGREBU.

ZAGREB, 27. dec. O teroristični akciji in nameranih atentatih v Zagrebu prihaja vedno bolj zanimiv material na dan. Vsa znamenja kažejo, da se vrši zločinsko početje zapeljanih hrvatskih omladincev čisto po navodilih iz inozemstva.

Policija je odkrila dosedaj 3-4 atentatorske četvorke, ki so bile formirane po vzgladu trojk in petork makedonstvujuših. Vsaka od teh četvork je imela svoje posebno ime, po katerem so se medsebojno spoznavale. Tako se je ena od njih imenovala »Slame«. V teroristične četvorke so sprejemali samo mlade ljudi, kader teroristov in atentatorjev pa je vodil odvetniški koncipijent Cvetko Hadžija. Ena teh četvork, ki je obstojala iz trgovskih pomočnikov Martina Franekovića in Ljubomira Kremžarja ter mesarskih pomočnikov Pavla Margetića in Filipa Bauerja, je imela nalog, da ubije komandanta mesta generala Belmarkovića in tedanjega komandanta savske divizijske oblasti, generala Vojislava Tomića. Člani te četvorke so se zelo često gibali okrog poslopja komande mesta in štaba savske divizije, sledili generalu pri šetanju po mestu, vendar niso nikdar našli ugodne prilike, da bi izvršili neovirano svoj nameravani zločin.

Poleg teroristične skupine, ki je imela nalog, da ubije razne ugledne osebnosti, je obstojala tudi skupina za atentate s peklenskimi stroji. Glavni član in vodja te skupine je bil Ivan Bernardić, ki je dobival navodila za svoje delo od bivšega poslanca Radičeve stranke, prof. Jelašića ter od Cvetka Hadžije. Ta skupina je izvršila junija meseca neuspešni atentat na orijentski ekspresni vlak pri Veliki Gorici. Peklenski stroj, ki je bil postavljen na progo, namreč ni eksplodiral. Člani te četvorke so izvršili dalje atentat na žandarmerijsko vojašnico, za 17. december pa so pripravljali atentate na vlak s poklonitveno deputacijo, zagrebško katedralo in hotel »Esplanade«.

Ko je prišlo v Zagrebu do poloma Seljačke zadružne banke, sta bivša člana vodstva HSS, dr. Krnjević in dr. Avgust Košutić, ki sta bila močno kompromitirana, takoj pobegnili čez mejo. Njima se je pridružil potem še bivši urednik frankovskega »Hrvata«, Cihlar, ki je kasneje organiziral v Trstu, Rimu, na Dunaju in v Budimpešti časopisno kampanjo proti naši državi; njegov glavni pomočnik pa je bil italijanski novinarski ataše na Dunaju, Italo Zingarelli, ki je tudi v stalnih stikih z bolgarskimi makedonskimi revolucionarji.

S formiranjem atentatorskih četvork se je pričelo takoj po povratku dr. Pavelića iz Sofije. Vsa potrebna navodila je pošiljal dr. Pavelić po svo-

kovati respektiranja svojih vitalnih gospodarskih interesov na predstojeh konferencah, zlasti še na drugi haški konferenci, kjer se bo ponovno razpravljalo vprašanje likvidacije reparacij in drugih datatev, izviraajočih iz mirovnih pogodb.

jem tajniku Gustavu Perčecu na Reko, odtam pa preko zaupnikov na Sušaku v Zagreb dr. Mačku, prof. Jelašiću in Hadžiji. Preko Reke so bili poslani tudi prvi revolverji, s katerimi so bili oboroženi člani terorističnih četvork.

Drugi kanal je šel iz Madžarske preko vasi Kloštar v srezu Gjurjevca. Po tem kanalu je prihajal razen orožja in navodil tudi denar iz inozemstva.

Vsi ti prevratni elementi, ki so stopili v tujo službo, da delajo proti svojemu narodu in državi, so bili večinoma organizirani v društvu »Reunija«, čegar predsednik je bil Hadžija. Vidno vlogo v vsej tej teroristični organizaciji je igral tudi bivši avstro-ogrski podpolkovnik Viljem Begić, ki je poskušal izvršiti že tudi samomor, a si je zadal le neznatne rane.

Zločinska akcija dr. Pavelića, dr. Krnjevića in drugih plačancev, ki so v službi sovražnikov naše države, je napravila na hrvatski narod silno mučen vtis. Posebno se obsoja tudi sodelovanje dr. Mačka, za katerega prvotno nikdo ni mogel verjeti, da bi se spuščal v take pustolovščine. Temno ozadje te organizacije in umazane afere Seljačke banke so ne samo ubile njegov ugled, kolikor ga je še imel med preprostim narodom, tem več ga zapuščajajo sedaj tudi njegovi dosedaj najbolj verni in zvesti sodelavci.

Požar v Beli hiši

WASHINGTON, 27. dec. V noči od 25. na 26. t. m. je postal velik del Bele hiše, kjer stanuje predsednik Združenih držav Hoover, žrtev požara in je le malo manjkalo, da ni pogorelo sploh celo krasno poslopje. Požar je nastal v severnem traktu palače, kjer so uradi državnega predsednika in sicer ravno v času, ko je bil predsednik s svojo družino pri božičnici. Ogenj so opazili šele potem, ko je plamen že visoko švigal iz podstrešja. Gasilci so imeli vso noč polno dela in se jim je šele proti jutru posrečilo ogenj lokalizirati.

Vsi uradni lokali so uničeni. Zgoraj so tudi diplomatski dokumenti mednarodnega značaja, ki jih ni mogoče več nadomestiti. Stvarna škoda znaša 250.000 dolarjev, pri čemer pa niso vštete razne umetnine, katerih vrednost se cení na preko milijon dolarjev. Kako je nastal požar, še ni ugotovljeno.

Strašno neurje v Traciji

SOLUN, 27. dec. V Traciji in Makedoniji divja že tri dni strašno neurje. Snežni viharji in deževni nalivi se kar menjajo, tako da so cele pokrajine direktno odrezane od ostalega sveta. Obstojna nevarnost, da nastopi glad, ako ne pridejo pravočasno živila. Reka Strumica je že prestopila svoje bregove in poplavlila vso svojo okolico.

BEOGRAD, 27. dec. Po poročilu prometnega ministra so vse zasneže-

ne železniške proge v Makedoniji že očiščene in se vrši promet zopet normalno.

Pomilostitev Daudeta

PARIZ, 27. dec. Pomilostitveni akt za vodjo rojalistov, Leona Daudeta, je že izgotovljen in bo objavljen v uradnem listu, čim ga potrdi predsednik republike, nakar se bo Daudet lahko zopet vrnil v Francijo.

Velik uspeh hrvatskega umetnika v Parizu

PARIZ, 27. dec. Mladi zagrebški violinist Ljerk Spiller je bil od guvernerja francoske banke Mauroisa povabljen na soltore in je žel pred sto glav broječo elitno publiko za svoje krasno sviranje viharno odobravanje.

Znižanje davkov v Franciji

PARIZ, 27. dec. Finančna komisija zbornice je že sprejela predlog o znižanju davkov, ki bo že te dni predložen zbornici, tako da bo stopilo znižanje davkov že 1. januarja v veljavo.

Poslanec ustrelil poslanca

RIO DE JANEIRO, 27. dec. Poslanec Lopez je radi osebnih političnih nasprotstev ustrelil s samokresom svojega poslanskega tovariša Cilho, ki se je takoj zgrudil mrtev na tla.

Film v službi pravice

V Parizu se je nedavno končala zanimiva pravda za ločitev zakona. Prokurist neke pariške banke, Armand Van-chese, se je pred 3 leti poročil z »nedolžnostjo« iz province, prepričan, da se bo takšna žena znala ubraniti pariških skušnjav. Toda že čez nekaj mesecev je začel dobivati anonimna pisma o pogostih sestankih njegove žene z nekim gledališkim igralcem. Vložil je tožbo na ločitev zakona, toda ker je bil brez dokazov, je bila tožba zavrnjena in zakonca sta se poravnala. Ko je čez nekaj časa zopet začel dobivati anonimna pisma, da se njegova žena ponovno sestaja z dotičnim gledališkim igralcem, pa sedaj v drugem lokalu, je šel bolj previdno na delo. Najel je detektiva. Ko je ta ugotovil kaj in v čase sestankov, sta za neki dan najela še filmskega fotografa. Ob določenem času so vdrli v lokal, ki je bil seveda v popolni temi, ga razsvetlili z magnezijo, fotograf pa je hipoma zavrtel en meter filmskega traka. Ta meter filma je zadostoval, da je na ponovno tožbo moža »nedolžnosti« iz province sodišče te dni razsodilo na ločitev zakona radi ženine krivde.

Na smrt obsojeni

Državni tožitelj v smrti na električnem stolu obsojenemu:
»Ali lahko še kaj napravim za Vas?«
»Prosim, vsedite se na moj prostor!«
Ni moja žena.
»Mislim, da smo našli Vašo pogrešano ženo!«
»Res, gospod orožnik? Kaj pa pravijo?«
»Ne govori nič.«
»Potem gotovo ni moja žena.«

Tri velike in važne konference

se bodo vršile meseca januarja 1930, izredno pomembne za nadaljno konsolidacijo Evrope in za utrditev svetovnega miru. Dvanajsti božič po svetovni vojni smo obhajali v znamenju priprav za te politične konference. Prva se prične 3. jan. v Haagu, kjer se v drugič sestanejo delegati držav, ki so interesirane na likvidaciji reparacijskih vprašanj, da zagotove končne in trajne predpogoje za mirno politično in gospodarsko sodelovanje evropskih držav. Sredi januarja bo zasedal v Ženevi svet Društva narodov, takoj nato pa bo konferenca pomorskih držav v Londonu, ki ima nalog, da sklene dogovore o zmanjšanju pomorske oborožene sile in pripravi pot za mednarodno razorožitveno konferenco, katera bi naj dala svetu prvo splošno pogodbo o omejitvi oboroževanja in tako ustvarila novi pravni instrument miru in politične sodelovanja. Obe konferenci bote morali premagati velike težave. Vendar izgleda, da prevladuje danes v Evropi resna in odločna volja, deloma diktirana od finančnih in gospodarskih momentov, stremjenje po likvidaciji vojne in ustvaritvi atmosfere miru, sprave in sodelovanja. Ni dvoma, da v nekaterih državah še vedno obstoje politične tendence, ki so nasprotne tej orijentaciji. Toda te izjeme samo potrjujejo splošno dejstvo in seveda ne morejo ničesar spremeniti na politiki, ki jo vodi večina evropskih držav.

Angleški zunanji minister Henderson je ob priliki francosko-britanskega banketa v Londonu 12. t. m. med drugim v svojem govoru izjavil: »Edina naša misel je bila, olajšati splošno zbliznanje in utrditi v svetu občutek splošne varnosti. Niti sporazum Macdonalda s Hooverom niti sporazum Britanije s Francijo ne znači, da hočejo te države konferenci predložiti predloge, ki bi bili odrejeni po posebnih interesih teh držav. Nasprotno, mi hočemo vse razgovore voditi v duhu interesov vseh držav, in želimo, da se po vzajemnem popuščanju vseh prizadetih pomorskih držav izvede pomorska razorožitev.«

Države Male antante so zgradile svojo ideologijo že od prvega početka na temeljih politične morale in se smatrajo ves čas kot steber miru v Srednji Evropi. Ponovno se je že pokazalo, da so v koncertu evropskih in vseh kulturnih držav sveta smatrane kot važen činitelj v tej svetovni politiki. Ponovno že so dokazale, da si žele mirnega sožitja z vsemi sosedmi in pozitivnega sodelovanja v mednarodnem življenju. Ponovno že so dokazale, da stoje v borbi med staro orijentacijo politike sile in novo orijentacijo politike dobre volje in miru, politike demokracije in moralnih temeljev na strani nove orijentacije. Zato pa tudi smejo in morajo pričati-

Razvoj narodov

PREDPOGOJI ZA RAZVOJ. — NAJVEČJI NARODI ZEMLJE. — NARODI V EVROPI.

Narodi so kakor družine, nekatere se razmnože, druge ostanejo vedno majhne. tretje pa sčasoma popolnoma izginejo. Toda pogoji za razrast ali propad narodov so v mnogih bistvenih stvareh različni od pogojev družin. Tu igrajo zelo veliko vlogo: zemlja, politika, kultura itd. Ko bi bili imeli mi Slovenci dovolj zemlje in ko bi bili od početka svoje naselitve doslej svobodni, bi nas moralo biti zdaj najmanj 30 do 40 milijonov, tako pa nas je komaj 2 milijona. To je pač najlepši dokaz, kako je razvoj narodov odvisen od raznih zunanjih okoliščin. Toda kakor nam Slovencem, se je v Evropi več ali manj godilo tudi skoraj vsem drugim narodom, zato nimamo, če odštejemo Russe, nobenega, ki bi dosegal 100.000.000 duš. Nasprotno, Evropa je razkosana na nebroj skoraj samih malih narodov.

Vse drugačni pa so bili za razvoj narodov pogoji v drugih delih sveta, posebno v Aziji. Ogromna prostranstva zemlje z velikimi rekami, morskimi obalami, plodnimi polji in razmeroma mirnim življenjem so omogočila, da so Kitajci narastli na ogromno število krog 400 milijonov duš. Seveda pa pri tem ne smemo misliti, da so vsi ti milijoni Kitajcev enotni tudi v jezikovnem oziru tako, kakor so n. pr. Nemci, Italijani, Francozi in drugi, ki jim je jezik obenem tudi glavni znak narodne pripadnosti. Kitajci govore v resnici več sorodnih jezikov, ki so pa vseeno tako različni, da se medsebojno ne bi mogli sporazumeti, če ne bi imeli prav svojevrstne pisave z znaki, ki pomenijo v vseh kitajskih jezikih eno in isto, čeprav se v vsakem drugače čitajo, odnosno izgovarjajo. Enako kakor Kitajci štejejo za enotni narod tudi Indijci, katerih je krog 300 milijonov, a so jezikovno še veliko bolj razkosani kakor Kitajci in poleg tega tudi nimajo take pisave, ki bi jih družila.

Pod docela drugimi pogoji kakor Kitajci in Indijci so se pa razmnožili Angleži, ki so danes tretji največji narod na svetu in so v razliko od prvih dveh tudi jezikovno enotni. V Angliji jih je sicer le nekaj nad 40 milijonov, a v Ameriki, Avstraliji itd. tvorijo s prvimi skupino krog 130 milijonov duš. Do tega števila so narastli le s pomočjo smotrene kolonizacije izven Evrope. Četrty narod in prvi za Angleži so Rusi s 115.000.000. Toda tudi oni so jezikovno enotni, delijo se na Russe, Ukrajince in Beloruse. Do razrasta so jim pomagale ogromne nižine in ravnine vzhodne Evrope in Sibirije. Za Rusi je pa samo še en narod, ki dosega 100 milijonov, to so črnči. Približno 60 milijonov

jih živi v pravi domovini Afriki, pred vsem v Združenih državah ter drugod. Jezikovno pa so precej razcepljeni, čeprav spadajo vsi njihovi jeziki v eno skupino.

Na prvem mestu med narodi pod 100 milijoni so Nemci. Narastli so na približno 90 milijonov. Krog 60 milijonov jih živi v Nemčiji, nekaj nad 8 v Avstriji, 3 v Češkoslovaški 1.5 na Poljskem, približno enako v Švici, ostali pa so razkropljeni po Franciji, Italiji, baltičkih državah, Rusiji, Madžarski, Jugoslaviji, Romuniji, Ameriki itd. Njihov jezik je enoten, čeprav so dialekti precej različni. Nemcem sledijo Japonci. Vseh je nad 80 milijonov. Do 70 milijonov jih živi v svobodni državi, ostali so pa naseljeni po Aziji, otočju Južnega morja in Tihega oceana ter po Ameriki in drugod. Do tega razvoja jim je pomagalo v glavnem to, da žive na otočju, da imajo visoko razvito poljedelstvo, pomorstvo itd. Na tretjem mestu so pa trije romanski narodi s po približno 50 milijoni duš, to so Francozi, Italijani in Španci. Francozov je doma krog 40 milijonov, drugi so v kolonijah, Ameriki itd. Italijanov je v Italiji 41 milijonov, 9 milijonov jih pa živi v Afriki, Ameriki in drugod po vsem svetu. Najmanj je od teh treh v Evropi Špancev, le krog 20 milijonov, dočim jih 30 milijonov naseljuje Srednjo in Južno Ameriko. Do razrasta so Romanom pripomogle v glavnem kolo nije. Približno enako močni so pa tudi Arabci z okroglo 48.000.000 dušami. Razmnožil jih je v glavnem mohamedanizem, ki so ga kot vero širili po vsej severni Afriki, Mali Aziji, Aziji, Indiji itd. Z vero so se širili tudi oni in postali velik narod. Precej z njimi so Malajci s 35.000.000 in s središčem na Javi, kjer jih je do 20.000.000.

Vsi ostali narodi, čeprav jih je na stotine, po številu duš ne dosegajo gori navedenih velikanov. Posebno pa so daleč za njimi ostali narodi Evrope, med katerimi so za omenjenimi tremi romanskimi narodi še najštevilnejši Poljaki s približno 24 milijoni duš. Njim sledijo potem Romuni s približno 15.000.000, Madžari z 10.000.000 itd. Razmere vsem tem narodom niso bile naklonjene in se zato niso mogli razviti do gigantske moči onih, ki so dosegli 50, 100 ali celo večsto milijonov. Toda nova doba, ki je dala enakopravnost posameznim individijem, je dala enakopravnost tudi narodom, a tudi ni vedno kvantiteta, ki odloča, ampak kvaliteta. To dokazujeta najbolj Kitajski in Indijci.

Mariborski in dnevni drobiž

Uradni list dravske banovine

z dne 21. decembra objavlja zakon o pogodbi o trgovini in plovitbi med Jugoslavijo in Albanijo ter zakon o konvenciji o izročanju krivcev med Jugoslavijo in Albanijo. —

Uradniki ne smejo biti posredovalci v prodaji slik.

Predsednik ministrskega sveta Živković je pozval vse resortne ministre, naj s posebnimi uredbami zabranijo uradnikom svojim resorov, da bi prevzemali posredovalne vloge v prodaji slik, katere dostavljajo uradnikom privatna podjetja ali privatne osebe, in naj slike predstavljajo kogarkoli.

Koliko vina izvozimo v Češkoslovaško?

V prvi polovici l. 1928 smo iz naše države izvozili v ČSR 110, letos v istem času 179 vagonov vina. To je zelo malo v primeri s potrebo ČSR in v primeri z izvoznimi možnostmi ter silno pasivnostjo naše trgovske bilance napram Češkoslovaški.

45letnica čevljarke zadruga v Mariboru.

Včeraj se je vršila v Gambrinovi dvorani proslava 45letnice obstoja zadruga čevljarke mojstrov v Mariboru. Slavje so počastili s svojo najzmožnostjo g. okrožni inšpektor dr. Schaubach, magistratni obrtni referent dr. Rodošek, zadrugni nadzornik g. Založnik, zastopnik Zveze obrtnih zadrug g. Fr. Bureš, zastopnik trgovskega gremija g. Vilko Weixl ter številni odposlanci čevljarke zadrug iz Ljubljane, Celja, Celovca in Gradca. Ostala hrvatska udruženja so poslala svoje čestitke deloma pismeno deloma brzojavno. G. Založnik je predaval pri tej priliki o postanku kooperacij, cehov in cunftov ter današnjih zadrug, načelnik g. Krajcar pa je poročal o delovanju in bojih sedanje zadruga. Še živeči soustanovitelji zadruga gg. Krojs, Lešnik in Widmayer so prejeli vsak lepo graviran prstan in častno diplomu. Popoldne so si udeleženci ogledali falso elektrarno, zvečer pa se je vršil v Gambrinovi dvorani zelo animiran ples. —

Janezi, Ivani i Ivanke

praznujejo danes svoj god. Namreč oni, katerim je Janez-evangelist krstni patron. V farnih cerkvah se ta dan blagoslavlja po stari tradiciji vino, — ki se nočem imenuje »šentjanževac«. To ime se je prijelo tudi poslednjega litra, katerega navdušene piske družbe spišejo za slovo — stojé. Na deželi mora »šentjanževac« v vse sode tistoletnega vinskega pridelka in na — oltarje, pred katerim stoji novoporočenci. Šentjanževac morajo takoj, čim ga gospodar prinese iz cerkve, poskusiti vsi domači, a po ljudski veri ima »udotvorno moč, da ozdravi glavobol mnogo bolj uspešno, kakor vsi aspirini XX. stoletja... Naj si bo tako ali tako, želimo vsem našim Janezom, Ivanom in Ivankam vse najboljše! —

Zopet tri težke žrtve prazniškega pretepa!

Sinoči je zabrnél na rešilni postaji telefon iz Pragerskega in zaprosil za nujno pomoč trem težkim ranjencem, ki leže v neki gostilni v Šikolah. Takoj sta odbrzela na kraj nesreče dva rešilna avtomobila ter se v Šikolah pri Cirkovcah ustavila pred Draškovičevo gostilno, kjer se je malo poprej vršil krvavi ples med močno vinjenimi fanti, ki so se sporekli zavoljo deklet. Začele so frčati steklenice kupice in stoli, vmes so se »zabliskali noži in, da je bila božična simfonija popolna, je padlo tudi par strelav. Na bojišču so obležali 21-letni vojak Franjo Napast, ki je dobil nad levim kolonom rano od strela; krogla mu je obhčala v stegenski kosti. Drugi ranjenec, 34letni posestnikov sin Anton Kolar iz Šikol, je dobil z nožem bodljaj v desno lopatico in — pljuča, dočim so tretjemu 24letnemu posestnikovemu sinu Francu Mihelaku iz Šikol razparali trebuh ter ranihi jetra. Razum teh je bilo še več lažjih ranjencev. Rešilno moštvo je vse tri težke ranjence obvezalo in odpremilo v mariborsko bolnico. — Orožništvo je že sinoči aretiralo nekaj fantov ter je pridno na delu, da izsledí vse krivce.

Kratka vlomilska sreča.

Kakor smo pred prazniki obširno poročali, je bil pri stavbeni tvrdki Rudolf Kiffmann v Melju izvršen zelo rafinirano izveden vlom. Naknadno se nam poročajo še sledeče podrobnosti, ki dokazujejo, da je bil vlom skrbno in strokovnjsko pripravljen in da so bili vlomilci dobro posvečeni v vse razmere pisarne in blagajne. V noči od 16. na 17. decembra so vlomili vrata v predsobo in skozi razbito šipo na steklenih vratih so prišli v prvi notranji prostor, odkoder so poskušali vrtati zid, kar se je samo do polovice posrečilo. Nato so ž železnim dletom strli ključavnico. Vse so izvršili v največjem miru ter iz previdnosti demontirali tudi telefon. S ključem, ki se je nahajal v pisarni, so prišli do električnega stroja za vrtnanje železa, s katerim so odprli prvo blagajno, kjer so pa našli samo duplikat ključev od druge blagajne, v katere tresoru je bilo Din 69.000 ter precejšnja količina kolekov, znamk, dragocen mikrometer in nekaj pisarniških potrebščin. Vse to so odnesli. Po delu so poskušali zažgati kartoteko, da bi s tem fingirali požarno nesrečo. Le-ta nakana pa se jim ni posrečila, ker ni bilo dovolj zraka, a lepenka kartoteke se ni hotela vžgati, ker so karte bile preveč tesno natrpene. — Kakor znano, je policija takoj po doznalem vlamu pod vodstvom srezkega nadz. detektivov g. Cajnka s pomočjo policijskega psa šla na delo ter našla sled do broda. Po študiju raznih indicij pa so se uvedla obširna poizvedovanja, ki so nesporno dognala, da sta storilca 17-letni uslužbenec tvrdke ključavničarski pomočnik Viljem Kaloh in 20-letni Ivan Cesar, ki sta skupno z Jožefom Janžekom izginila iz Maribora. Takoj izdana tiralica je imela ta uspeh, da so podjetno trojico na sam sveti večer prejeli v Splitu. Vsi trije izprijenci so se popolnoma novo in elegantno opremili ter do svote 14.000 Din porabili ves denar za bore kratko božično veselje. — Vsi trije so prebivalci mariborskega »apašeništva«, kakor sami nazivajo Vojašniški trg in — Pristan... Jožefa Janžeka, ki pri vlamu ni neposredno sodeloval, sta oba vlomilca 18. XII. zvečer s trudom pregovorila, naj gre ž njima v Zagreb in Osijek. Zaman sta poskušala pregovoriti tudi nekega drugega, ki pa je, sit »erarske kaše«, zadevo prijavil policiji. — Vse tri aretirance so z močno eskorto odpremili v Maribor, kamor dosepejo v roku današnjega dneva. Po zaslišanju na policiji bodo predani v zapore mariborskega okrožnega sodišča.

Vlomilci — požigalci?

Ne samo v Melju, ampak tudi po mestu se vzdružuje zelo trdovratno verzija, da so vlomilci pri Kiffmannu, — o katerih aretaciji poročamo na drugem mestu — najbrže zažgali tudi leseno kantino pri Hutterjevi tvornici, ki je začela goreti ob istem času, ko se je izvršil vlom v Kiffmannovo pisarno. S svojim činom so najbrže hoteli odstraniti pozornost prebivalstva, ki je trumoma drlo na pogorišče — od sebe. V kolikor odgovarja ta verzija dejanskemu stanu, bo kajpak pokazala sodna preiskava. —

Resnična kino-dogodivščina.

Možak z dežeje je zamudil zadnji vlak. Kam sedaj? Videč, da se odpravljajo posetniki prve večerne kino-predstave po stopnjicah »Grajskega kina«, pobara prvega postrežčka: »He, kaj pa pomeni toti drenj?!« Postrežček mu prijazno razloži, za kaj gre, nakar se očane napoti do blagajne in si kupi »najboljši« sedež. Odrajtal je 2 kovača in dobil vstopnico za ložo. Po predstavi si je šel poiskati prenočišča. V restavraciji je še povečerjal in potem začel robančiti čez mariborske razmere, češ da je za drag denar dobil čisto zadnji sedež, pri tem pa je še morai sedeti v temi, dočim so mestni frkolini za mal denar sedeli čisto spredaj... Svojo ogorčeno sodbo je končal: »V totem ferdamanem mestu je sam petruk!« —

Gospodinjki koledarji so dospeli.

Dobe se v Tiskovni zadrugi Aleksandrova c. 13. Cirilovi knjigarni in veletrgovini Weixl. Člani dobijo koledarje pri blagajniku g. Doležalu v Mariborski tiskarni. — 3378

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Petek, 27. decembra. Zaprto.

Sobota, 28. decembra ob 29. uri »Krog s kredo«. Kuponi.

Nedelja, 29. decembra ob 15. uri »Charleyeva teta«. Prireditev rudečega križa. — Ob 20. uri »Radikalna kura«.

»Krog s kredo« eden najlepših umotvorov današnje dramske literature in gotovo najsijajnejša uprizoritev letošnje mariborske gledališke sezone, se ponovi izven abonmana in pri kuponih v soboto dne 28. t. m. Kdor še ni videl te brezdvomno letos najdostojnejše predstave, naj poseti v soboto gledališče. Cene dramske.

Nedelja v mariborskem gledališču. V nedeljo zvečer se vprizori velezabavna Doboviškova burka s petjem »Radikalna kura«, ki je pri vseh svojih dosedanjih vprizoritvah napolnila hišo in izzvala salve smeha. Glavno vlogo igra gospod Josip Daneš.

Otroška predstava v marib. gledališču. Začetkom prihodnjega tedna se bo vršila premijera nove mladinske igre »Grudica«, ki jo je spisal mladinski pisatelj g. O. Žolnir. Že danes opozarjamo na to predstavo, ki bo s svojo vsebino, petjem, godbo in plesom gotovo razveselila našo dečo.

Koledarček »Kraljevič Marko«.

Družba sv. Cirila in Metoda je izdala tudi za leto 1930 naši šolski mladini koledarček »Kraljevič Marko« s prav pestro vsebino. Šolska upraviteljstva vljudno prosimo, da priporoče mladini to knjižico. Vezan stane 6 Din. Naroča se v pisarni družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Elektrifikacija Češkoslovaške

napreduje z ogromnimi koraki, in sodijo, da bo v l. 1930 že 60% vseh občin v državi elektrificiranih. Končna slika o stanju elektrifikacijskih del še danes ni mogoča, ker je cela vrsta projektov šele v izdelavi, mnogi so se šele pričeli izvajati, mnogi so tik pred dovršitvijo. Seveda se v pogledu elektrifikacije dela veliko več v zgodovinskih deželah nego na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji. — Vendar pa so za l. 1930 tudi v teh pokrajinah v načrtu ogromna nova dela. Od vseh 15.423 občin v ČSR, jih je danes v elektrifikacijskem omrežju že 5697. Leta 1928. je bilo 36% občin elektrificiranih; letos se je zvišalo to število na 48%.

Prebivalstvo Madžarske.

Šele nedavno so bili objavljeni končni statistični podatki o prebivalstvu Madžarske po šteju iz l. 1928. Štelo je takrat 8.603.922 duš. Večina ljudi umre za tuberkulozo. Tudi kaže statistika, da se na Madžarskem zelo močno širi rak.

Naša proizvodnja opija

znaša v letošnjem letu 30.000 kg surovega opija napram 150.000 kg povprečne produkcije v prejšnjih letih. Vzrok: veliki zimski in spomladni mrazi v južni Srbiji.

Kakšna je današnja Rusija?

NE MISTICIZEM, AMPAK RACIJONALIZEM. — SOCIJALIZACIJA KMETIJSTVA, PODRŽAVLJENJE INDUSTRIJE. — »PJATKA« KOT VOJNI NAČRT PROTI NASPROTNIKOM BOLJŠEVIZMA. — UMETNOST V SLUŽBI POLITIKE.

Te dni je na Dunaju v »Kulturbundu« predaval inž. Nikolaj Basseches o političnih in gospodarskih prilikah v Rusiji. Med poslušalci so bili tudi diplomati, zastopniki gospodarskih krogov in publicisti. Predvsem je Basseches konstatiral, da je zmotno zelo razširjeno naziranje, da so velike tvorbe ruske literature, zlasti dela Dostojevskega in Tolstoja, ključ do ruske duše in njeno razodetje. Ta genijalna dela literature so produkt svojega časa, ko se je razkrajala ruska fevdalna država. Danes prevladuje v celi državi popolnoma racionalistični duh in življenje ruskega naroda je daleč od misticizma.

Predavatelj je slikal nato zgodovinski razvoj boljševiške oblasti. Celo rusko življenje obvladuje razredni princip. Ko so boljševiki po državljanski vojni prišli na vlado, so bili po razmerah prisiljeni, da so šli v podržavljenju gospodarstva veliko dalje, nego so prvotno nameravali. Istotako so jih razmere pozneje prisile, da so — ker so bili ekonomski še slabi — pod pritiskom kmetov zopet uvedli svobodni trg. Sedaj jih silijo nove razmere, sovražne novemu režimu, k novi radikalizaciji njihove celokupne politike. Prisiljeni so, trg zopet odpraviti, začeti s socializacijo kmetijstva in v hitrem tempu izgraditi podržavljenje industrije, da utrdi svoj režim.

»Pjatka« (petletni gospodarski program) sovjetske vlade je vojni načrt proti silam v državi, ki so režimu sovražne. Njen pomen ne leži toliko v absolutnih uspehih, ki bi se naj dosegli, ampak v popolnem preoblikovanju narodnogospodarske slike. Pjatka ne obsega samo gospodarstva, ampak celo življenje. In v tem življenju je vse rusko človeštvo razvrščeno po razredih. Kupna moč denarja se spreminja po tem, h kateri socialni plasti pripada lastnik denarnice, v kateri je denar. Stanarina se ne plačuje po vrednosti stanovanja, ampak po razredni pripadnosti najemnika. Sovjetska vlada si je na-

dela nalogo, da zadošča samo potrebam delavstva, in celo življenje je prikrojeno na ta nivo. Obleka, javni lokali, moda — vse je podvrženo temu načelu. Tako dela življenje vkljub krčeviti gospodarski in socialni borbi enotni utis.

Zmotno bi bilo verjeti, da se spolno življenje v Rusiji razvija svobodno in neovirano. Navidezno svobodne pravne določbe bračne zakonodaje se v praktičnem življenju odstranjajo deloma s tem, da se pri morebitni ločitvi mora premoženje deliti in da alimentacijska dolžnost za otroke zahteva zelo velike žrtve. Vse je v Sovjetski Uniji postavljeno v službo vladajoče ideje, tudi gledališče, umetnost, znanstveno življenje. Boljševizem odklanja misel, da je umetnost sama sebi namen in zahteva od nje sodelovanja v politiki.

Kritika boljševiškega sistema je po mnenju Bassechesa brezpredmetna. Ako kdo smatra temeljne ideje boljševizma za pravilne, da samo proletarijat more človeštvo voditi v novo dobo brez sile in brez države in da zato mora človeštvo iti skozi strogo diktaturo proletarskega razreda, potem je v sovjetskem sistemu vse pravilno in logično. Kdor pa odklanja ta nazor, kdor smatra vse ljudi za enakopravne, kdor predvsem veruje, da nihče nima pravice, sedanjo generacijo žrtvovati na ljubo daljni bodočnosti in jo — da bodo lahko bodoča pokolenja uživala vse sladkosti življenja — siliti, da se sama uniči v gospodarskem in socialnem boju, mora ta sistem odkloniti. Boljševizem pa odklanja vsako uplivanje, naj pride od koderkoli, bodisi da je vojaško, diplomatsko ali duhovno. Zato je mogoče v ruskem razvoju registrirati samo dejstva in razlagati pojave. Pa kakorkoli sta si boljševizem in ostalo človeštvo tuja, je vendar treba najti pot, ki omogoča sožitje za praktično delo. Rešitev tega vprašanja je program sedanjosti.

Črni dnevi na borzi v New Yorku

»ČRNI ČETRTEK« LETOS, »ČRNI PETEK« V PRETEKLEM STOLETJU.

Zgodovina se ponavlja. Ne samo v razvoju političnega življenja narodov, ampak tudi v gospodarskem življenju. Ko so lani prošle volitve novega predsednika in je potihnila volilna burja, je bila ameriška javnost prepričana, da oseba novega predsednika Hoovera nudi garancijo za nemoteno nadaljevanje nezasišane poslovne konjunktore. Ko so tečajji na borzi neprestano rasli, so pričeli igrati na borzi najširše mase. Kakor da je nastopila epidemija igre, je imelo 12 milijonov ljudi borzne angažmane. To se pravi, da je v vsakem drugem gospodarstvu po ena oseba spekulirala na tečajih efektov. Publika je vedno bolj prehajala v spekulacijo na tečajno razliko in kupovala več, nego so sredstva dopuščala. Propaganda borznih posredovalcev je potegnila s seboj tudi najmanjše, da so vtaknili svoje prilhanke v borzo. Celo leto dni je šlo gladko. V četrtek 24. okt. tl. pa je nenadno prišlo do katastrofe, koje vzrokov še danes ne poznamo prav. Panika je pričelo krog 11. ure, ko so bile ponudbe v efekti naravnost ogramne, tečajji pa so rapidno padali. V kratkih 50 minutah je bilo prodanih 2.592.000 delnic. Ob 3. uri popoldne, ko je končalo poslovanje borze, je bilo prodanih 12.894.000 delnic, ameriški narod pa je izgubil nad 10 milijard dolarjev. Izgubili so večinoma mali ljudje, ki efektov niso izplačali, ter so bili samo ob svoje prilhanke. Upanje, da je s tem baisse končana, se ni izpolnilo, v ponedeljek 28. okt. in torek 29. okt. je prišlo na borzi do še hujšega potresa ter je bilo v obeh dneh ob stalnem padanju tečajev prodanih še zopet 26 milijonov delnic. Še parkrat pozneje, zlasti zopet minoli teden, je prišlo do novih katastrof na njujorški borzi.

Tudi tokrat so se odigravali pred palačo na Wallstreetu pretresljivi prizori, sli-

čni onim na legendarni »črni petek« v minolem stoletju, ki je še vedno v živem spominu ameriškega naroda. Takrat je bila borba polna dramatskih momentov. Borili so se finančni veliki, ustanovitelji bajnih imetkov, Vandebilt, Gould, Roggers, Carnegie, Huntigton i. dr. V ospredju je stal najbolj obsvoženi mož Amerike, Jay Gould, ki je pa bil obenem najzanimivejša osebnost, kar jih je do danes dal Wallstreet. Imetje rodbine Gould znaša danes po zelo rezervirani oceni 200 milijonov dolarjev, glavni del imetka — 125 milijonov dolarjev — je pridobil na borzi tekom 15 let Jay Gould, ki je začel svoje borzno udejstvovanje s prometno glavnico par tisoč dolarjev.

Jay Gould, rojen 1836 kot sin farmerja v državi Delaware, je kot samouk z 20. letom postal geometer. Ko je z maviranjem zaslužil nekaj tisoč dolarjev, je kupil tovarno kož in se posvetil usnjarski stroki. Kasneje je prenesel tvrdko v New York in od takrat datira njegova borzna karjera. Najpoprej je uspešno spekuliral z delnicami železniških družb in si pridobil toliko denarja, da je mogel začeti z izvajanjem svojega že davno zamišljenega genijalnega načrta: Gould je videl izredno veliko potrebo po zlatu v ameriškem poslovnem svetu in stalno naraščanje te potrebe. V prometu je bilo samo 15 milijonov efektivnega zlata, Gould je pravilno sklepal, da bo deležen ogromnih dobičkov, kdor bo mogel kontrolirati celokupne zlate zaloge, ki so v prometu, in kdor bo pri tem znal spretno manipulirati. Nesiguren je bil v računu samo en moment: vprašanje onih 80 milijonov v čistem zlatu, ki so ležali v državni zakladnici kot navčanično pokritje.

Uspeh njegovega načrta je bil odvisen od tega, da ti milijoni v nobenem slučaju ne bodo vrženi na trg, ker ostalih 15

milijonov pokupiti, za Goulda ni bila težava. V javnosti je spretno otvoril narodno-gospodarske debate o teh zalogah zlata. Najel je učeniake, ki so zastopali stališče, da je za sigurnost narodne valute na vsak način potrebno, da ta državna zlata zaloge mora v vsakem slučaju ostati nedotaknjena. Gould je upal, da bo vlada tekom debate dala obvezno izjavo v tem smislu in posrečilo se mu je, da je pridobil za svoje načrte tudi takratnega državnega podtajnika za finance generala Butterfielda. Potem pa je začel sistematski s svojimi kompanjoni kupovati vse zlate obligacije, kar jih je le mogel dobiti v roke. V nekoliko mesecih je postal gospodar položaja na denarnih trgih. Cena zlata je stalno rasla, za 100 dolarjev v zlatu si moral plačati 120 dolarjev v gotovini. V poslovnem svetu je nastajalo razburjenje. Najtežje so bili zadeti uvozniki, v katerih vrstah je sledil polom za polomom. Proti Gouldu je ogorčenje raslo in prešlo z borze med prebivalstvo Newyorka. Legendarnega 24. septembra 1869 je divjajoča množica obkolila borzno palačo in zahtevala linčanje Goulda in njegovih ljudi. Znotraj je nadaljeval boj za zlato. Gould in njegovi se niso dali oplahiti od mase, vse ogromne zahteve po zlatu so zadovoljevali le z nezadostnimi količinami iz svojih zalog. Tečaj zlata je

skakal od ure do ure, zjutraj je bil 130, opoldne 160 dolarjev za 100 dolarjev v zlatu. Ko je masa na ulici izvedela za ta tečaj, je juršala na borzno palačo, in vojaštvu je le s težavo uspelo, da je potisnila nazaj. Tečaj zlata je bil že 165, ko je okrog 3. ure pop. nenadoma neznan glas jasno in močno zaklical v dvorani: »Nudim milijon dolarjev v zlatu po 162.« Dozdajni gospodarji situacije so bili izgubljeni, zakaj kdo v celi Ameriki bi bil mogel takrat razun Goulda in njegovih tovarišev ponuditi milijon dolarjev v zlatu. Toda kmalu je borzna publika izvedela, da se je vlada v zadnjem hipu odločila, da proda del zlate zaloge in tako reši položaj. Posrednik vlade je dobil nalog, da proda na borzi milijon dolarjev v zlatu. Položaj je bil rešen. Vse je klicalo: »Predsednik Grant nas je rešil! Še istega dne je padel tečaj zlata na 115. Publika se je veselila, misleč, da je Gould uničen. Toda Gould je slutil, da je tiral stvar pedaleč in je pravočasno, ko so stali tečajji najvišje, prodal vse svoje zaloge zlata svojim kompanjomom, ki so hoteli spekulirati za svoj račun in so takoj zgrabili za Gouldovo »prijateljsko« ponudbo. Pozneje Gould ni smel več nikamor brez oboroženega spremstva. Umril je 1. 1892 v 56. letu starosti. Naslednikom je zapustil 125 milijonov dolarjev.

Božični otroci

V starih časih so bili ljudje trdno prepričani, da je otrokom, rojenim v božičnih dneh, usoda izredno naklonjena. Hiša, kjer se je na sveti večer rodil otrok, je slovela kot hiša sreče. V Angliji so starišem božičnih otrok čestitali vsi prebivalci kraja in jim prinesli bogate darove. Na Irskem pa so priznale občinske uprave božičnim otrokom celo posebne pravice, ker je prevladovalo mnenje, da sreča božičnega otroka prinese srečo vsej občini.

Toda zgodovina nas uči, da je tudi ta vera samo praznoverje. Iz bogatega števila božičnih otrok, ki so imeli vse prej kot srečo v življenju, naj navedemo samo tri imena: cesarico Elizabeto avstrijsko, komponista Petra Corneliusa in Goethejevega sina Avgusta. Bivši bavarski princsi Elizabeti se je pač smejala sreča v njeni mladosti, zato pa je bilo tem nesrečneje njeno poznejše življenje. Tragična usoda jo je preganjala in ji zadajala udarec za udarcem: njenega svaka, cesarja Maksimilijana, so ustrelili v Veracruzu v Mehiki, njen edini sin, prestolonaslednik Rudolf, je izvršil samomor in končno je bila še ona sama umorjena od italijanskega anarhista Luchetija v Ženevi.

Znani komponist komične opere »Bagdadski kalif«, Peter Cornelius, se je boril vse življenje z zlo usodo. Žel je neuspeh za neuspehom in je umrl v največji bedi, ne da bi mogel doživeti še uspeh svojega znamenitega dela.

Tudi Goethejev sin Avgust je bil božični otrok, vendar se tudi njegovo življenje ne more smatrati za srečno. Nasprotno! Vse svoje življenje je trpel Avgust Goethe pod tragično usodo, da je majhen sin velikega očeta.

Konec poligamije pri muslimanih

Kakor je znano, dopušča islamska vera, da lahko ima musliman tudi po štiri žene istočasno. Predvidene so v to svrhu neke norme, dovoljeno pa je več žen imeti samo v slučaju bolezni, nesposobnosti za porod itd. V novem kazenskem zakonu naše države, ki stopi v veljavo 1. jan. 1930, pa je vnešena tudi odredba — brez ozira na predpise šerijata — da se mnogoženstvo zabranjuje in kaznuje kot delikt, kakor se tudi kaznuje prestopanje iz ene vere v drugo radi ponovne ženitve, dokler je prvi zakon še veljaven. Tudi šerijatska sodišča se morajo držati teh zakonskih odredb, ker ni za muslimane določena nikakšna izjema, in se ne sme musliman drugič poročiti, dokler živi prva žena ali dokler zakon ni postavno ločen. Tudi ne smejo šerijatska sodišča sklepati novih mešanih zakonov, ako kakšna že poročena oseba radi ponovne ženitve prestopi v islam. Šerijatski sodnik in najbolji poznavalec šerijatskega prava Hafiz Bošatič je te dni izdal opozorilo celemu muslimanskemu svetu v naši državi, da je mnogoženstvo pri muslimanih končno ukinjeno.

Sport

Namizni teniški turnir.

ISSK Maribor priredi drévi, ob 8. v mali dvorani Narodnega doma namizni teniški turnir. Pri tej priliki bodo izbrani najboljši igralci, ki se udeležijo potem turnirja za prvenstvo dravske banovine v Murški Soboti. Vabljeni vsi, ki se zanimajo za namizni tenis.

Zobni zdravniki pred tisoč leti

Dokaz, da so pri nekaterih narodih že pred tisoč leti zdravili zobe, dokazujejo izkopine v Tzimin Caru v republiki Honduras v centralni Ameriki. Vodja angleške ekspedicije, dr. Thompson, je našel v nekem starodavnem grobu med drugimi ostanki kosti tudi dva zoba, na katerih se jasno vidijo sledovi umetnega postopanja. V zobe so bile navrtane okrogle luknje, ki so jih potem napolnili z železnim prahom, da so na ta način napravili neke vrste plombo.

Odlikovani pes

Ovčarski pes »Prince« iz Bostona je dobil kolajno iz čistega zlata okrog vratu, ker je rešil dveletni hčerki svojega gospodarja življenje. Otrok se je igral v bližini domače hiše in je med igranjem splezal na železniško progo ter se vlegel nanjo. Pes je kmalu pogrešal otroka in prišel do njega ravno v trenutku, ko je prihajal vlak. Zgrabil je otroka z zobmi za obleko in ga potegnil s tračnic. Sekundo kasneje bi otroka že lahko vlak razmesaril.

Ciganska svatba

Kralj litvanskih ciganov Orlaukas je slavil pred kratkim poroko svoje hčerke Olene. Cele tedne poprej se je govorilo po vsej deželi o tem. Na ženitovanje so prišli cigani iz vseh baltičkih držav ter celo iz Poljske in Rumunije. Ženin je prišel z dvema polnokrvnima konjema, ki ju je izročil nevestinemu očetu kot darilo. Po izvršenih obredih so bili vsi gostje povabljeni na pojedino. Sredi veselega razpoloženja pa je postalo Orlaukasu nenadoma slabo, tako da je moral zapustiti goste. Njemu je takoj sledila tudi vsa njegova rodbina. Vendar pa so bili gostje naprošeni, naj jih to nikar nič ne moti. Ko pa je pretekla že cela ura, ne da bi se vrnil vsaj eden od Orlaukasove rodbine, so pričeli svatje poizvedovati, kaj to pomeni. Toda najti ni bilo mogoče niti enega člana »kraljeve rodbine«. Vsi so izginili in z njimi vred tudi konji vseh povabljenih gostov. Presenečenje in razburjenje je bilo ogromno. Zgodilo se je namreč prvič, da so cigani brezobzirno okradli celo svoje lastne rojake. Litvanskim ciganom končno ni preostalo nič drugega, kakor da so si izvolili novega »kralja«.

Mihael Zevaco

Beneška ljubimca

Zgodevinski roman iz starih Benetk 347

»Torej naj spravim mrliča semkaj?« je vprašal Aretino naglo.

»Tudi to opravi jaz, je odgovorila Leonora. Izvo-
lke me samo spremi do kraja, kjer počiva moj oče...«

»Vaš sluga sem milostna,« je dejal Peter z globo-
kim poklonom, polni spoštovanja in sluteč za navidezno
mirnostjo Leonore bližanje nečesa strašnega.

Pot od palače Altieri do Aretinove je bila kratka.
Minila je molče.

Leonora je mislila, da je ubil očeta Altieri ali kdo
izmed njegovih ljudi.

Njena groza pred njim, njen stud do njega ni bil zato
nič večji.

Saj je bilo čisto v redu, da je dal Altieri umoriti
Dandola...

In saj mu je bilo namenjeno, da bo poplačal vse te
zločine hkrati.

Pod Aretinovim vodstvom je stopila Leonora v mrliče-
vo sobo. Tu jo je Aretino pustil samo.

Ob pogledu na mrtvega očeta bi bila Leonoro skro-
raj zapustila navidezna moč.

Čutila je, da jo sili krčevito ihtenje in se dviga v
grlu.

Toda premagala je to slabost, stopila k mrliču in
ga prišla za roko v znak poslednjega odpuščanja.

Ta hip pa so se z ropotom odprla vrata; nekdo je
planil v sobo.

Dočim se je Leonora bližala postelji, na kateri jo
je čakal mrtvi oče, se je vršil pri vratih palače drug pri-
zor, neprijeten in smešen obenem.

Mož, zavrt v plašč je priteklo po palačinih stopni-
cah, par minut za Aretinom in Leonoro.

Brez premišljanja je vdrl v predsobo, zagledal po-
sestnika in ga zagrabil surovo za roko.

»Kje je ženska, ki ste jo privedli semkaj? Takoj me
vedite k njej!«

»Ohe!« je kriknil Aretino, »gospod, ali se vam meša?
Ali hočete, da vas dam pretepsti po svojih služabnikih?«

»Lump!« je zarenčal mož, »razparam ti trebuh, ako
ne ubogaš.«

»Ojoj!« je zajecjal Aretino, ves blede od groze. »Vi
zlorablajte najsvetejše, gospod! Ta dama je prišla opravi-
t pobožno dolžnost... in sram vas bodi.«

Mož ga ni poslušal dalje. Stekel je k vratom, ki mu
jih je pokazal Aretino, in vstopil.

Ko je Leonora zaslišala kreg in ropot ter začutila
na svojem tilniku surovi prišlecev dih, se je ozrla in za-
gledala Altierija.

»Vi vohunite za mano?« je dejala z bledim nemi-
rom. »Prav; tako ste vsaj popolnoma, kar ste!«

Altieri, zagledavši Dandoloovo truplo, se je odkril in
se polagoma umaknil nazaj.

Videl je bil Leonoro odhajati iz palače.

Videla je bila Leonoro odhajati iz palače.

Kam neki gre?

Roland je bil v Benetkah!

Sestanek, ni dvoma!

Ali morda hoče pobegniti.

Planil je torej v gondolo in dospel do Aretinove pa-
lače skoraj istočasno kakor Leonora.

»Hoteli ste se prepričati, da je vaša najnovejša žr-
tev v resnici mrtva?« je povzela Leonora.

»Moja žrtev!« je zajecjal generalni kapitan.

»Gospa, prisegam vam, da nisem vedel za ta do-
godek. Dandolo je izdal dovolj ljudi v Benetkah. Jaz za
svojo osebo sem ga sovražil,« je nadaljeval s trdnejšim
glasom. »Ta človek mi je storil samo zlo... toda bil je
vaš oče! Ne, ne, gospa, jaz nisem tisti, ki ga je ubil.
Iščite morilca med onimi, ki jih je izdal... kakor je iz-
dal mene... kakor je izdal vas... Umaknem se, mi-
lostljiva. Če bi bil vedel, kam greste, bi vas ne bil prišel
motiti!«

V tem trenutku je padel Leonorin pogled na bodalo,
ki ga še niso bili vzeli mrtvecu iz krčevito stisnjene
roke.

Toda preden je mogla seči po njem, se je Altieri
obrnil in odšel prav tako naglo, kakor je bil vstopil.

Leonora je stala kakor odrevenela; nova grozna
možnost ji je bila prišla na um.

V ušesih so ji zveneale Altierijeve besede:
»Dandolo je izdal dovolj ljudi v Benetkah. Iščite
morilca med tistimi, ki jih je izdal.«

In kdo je bil očitvidnejša žrtev Dandoloovega izdaj-
stva kakor Roland?

Ta nenadna misel se je globoko zasedrila v njenem
duhu.

Očeta je umoril on, ki ga je ljubila!

In če je bilo tako — ali se je smela pritoževati in
grajati ga? Ne, ne; strašna usoda je oborožila tiste, ki
so se prej tako ljubili med seboj, drugega proti drugemu.

Zdaj ni preostajalo drugega, kakor ukloniti glavo
pred to usodo!

Toda sredi teh tragedij, ki so ji trgali dušo, si je Le-
onora ohranila hladnokrvnost. Skrb za dobro ime njene
rodbine jo je še držala pokoncu; toliko sile in oblasti je
v zunanjih zakonih. loveškega življenja!

Poglavariju rodbine Dandoloov je trebalo prirediti
pogreb, vreden visokega položaja, ki ga je zavzemal;
trebalo ga je prepeljati v grobnico njegovih očetov s
častjo in sijajem, ki so ga nalagali oziri na visoko druž-
bo beneško.

Tako je ta prečudna hči celo v dramatičnih okolno-
stih, ki so tolikanj mučile njeno srce, mislila neprestano
na to, kako bi ohranila svoje dostojanstvo in čast svo-
jega imena.

Saj smo jo videli, kako je prve čase svojega zaka-
na z Altierijem in tudi pozneje, dokler ni vedela rasnice
o aretaciji Rolanda Kandiana, ravnala zmerom tako, da
nihče ni mogel slutiti prepada med njo in med možem,
ki ga je bila sprejela za soproga.

Po njenih jasnih in točnih odredbah so sluge zavili
očetovo truplo v rjuhe in ga prenesli pod šator gon-

dole; uro nato je ležal Dandolo v svoji sobi na postelji.

oblečen v ceremonialni velikoinkvizitorski ornat.

Nihče v Benetkah ni vedel, kak tragičen konec je
storil Dandolo.

Altieri je od daleč gledal Leonoro, ko je odhajala iz
Aretinove palače in ji sledil do trenutka, ko se je vrnila
v svoje stanovanje, spremljaje očetovo truplo.

Nato je sama ukrenila vse potrebno za pogreb, ki
ga je določila na pojutrišnji dan — na 1. februarja.

In, hrabra do konca, je začela stražiti mrtveca.

Dan je potekel mrko in brez posebnih dogodkov za
Leonoro.

Toda, če bi se manj vdajala temnim mislim, ki so
tkale svoje mreže okrog njenega srca, bi jo bilo ne-
dvomno presenetilo živahno gibanje, ki je vladalo po
Altierijevi palači.

Častniki so prihajali in odhajali.

Tudi ljudje s sumljivimi obrazi so se pojavili vsak
trenutek; spremljal jih je eden izmed Altierijevih oficir-
jev, ki jim je dajal najbrže povelja in navodila v imenu
generalnega kapitana.

Friška je noč.

Gotovo so minevale dolge ure.

Leonora se ni zavedala bežečega časa.

Zanjo ni bilo več ur, niti zunanjih okolnosti.

Z zlo radostjo se je potapljala v samomorilne misli.

Najbolj jo je skrbelo to, kako bi našla sredstvo, da
zvrši svoj načrt.

Morda je nazadnje našla zadovoljivo rešitev, kajti
njene poteze so se razjasnile; vstala je z naslonjača, na
katerem je sedela, ob znožju postelje, kjer je spal Dan-
dolo večno spanje mrtvih.

In šele zdaj je videla, da je nekdo tu, ki jo gleda, in
da je ta nekdo Altieri, njen soprog.

»Gospa, je dejal Altieri, že tri dolge ure sem tu, a
vi niste opazili moje navzočnosti... Čakal sem potrpe-
ljivo, da me sam od sebe najde vaš pogled... V zame-
no za vaše molčanje o mojih načrtih sem obljubil, da
nikdar ne stopim semkaj in vas nikdar ne nagovorim...
In vendar, danes je potrebno... kajti to, kar vam imam
povedati, je važno, in vrhutega ne vem, če mi bo čez
nekaj časa še mogoče govoriti...«

»Kaj mi imate povedati?« je vprašala Leonora.

Altieri se je stresnil od globoke radosti.

V Leonorinem glasu ni bilo niti jeze, niti mržnje.

Ni ga pehala od sebe!...

»Oh, je dejal z drhtečim glasom, ali ste me priprav-
ljeni poslušati!...«

»Ker ste že prelomili najino pogodbo, raztrgajte jo
docela. Govorite, poslušam vas.«

Naj omenimo ob tej priliki, da je Leonora ravnala
popolnoma razumno in dosledno, ko je sprejela Altierija
pri sebi in govorila z njim.

Dokler je bil Altieri samo soprog, do katerega je
čutila mržnjo in grozo, je storila vse, da si prihrani nje-
govo navzočnost.

(Nadaljevanje sledi!)

Mali oglasi, ki služijo po-
sredstvu in oglaševanju
oblasti; vsaka beseda 30 p.
najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Zanima, doplačanje in ogla-
si trgoveške ali reklamne
znanja; vsaka beseda 50 p.
najmanjši znesek Din 10.—

Vulkanizacija

avtogumija, galoš in snežnih čevljev
sprejema Franc Terbuc, Glavni trg 4.

Sportniki!

Drsalke brusni in ponikla najbolje in naj-
ceneje, mehanična delavnica Justin Gu-
stinčič, Maribor, Tattenbachova ul. 14.

2-3 sobno stanovanje

Išče manjša mirna obitelj. Dam tudi na-
grado onemu, ki mi istega preskrbi. Po-
nudbe pod: »Točen plačnik« na upravo.

Sobo- in črkoslikanje

izvršuje po ceni, hitro in okusno Fran-
jo Ambrožič, Grajska ul. 2. 2231

Nepremočljive gozderje

dobite poceni v »Brzopodplati«, Tatten-
bachova ulica 14. 3091

Vse vrste pletenin, po meri,

ženske obleke, ruske puloverje, veste
za otroke in odrasle ter vsa popravila
v to stroko spadajoča, izvršuje stroj-
na pletarna: Javornik, Vojašniška 2,
Maribor. 3134

„MERAKL“

barve, mastila, lake, kit, klej,
emajle, čopiče in zajamčeno
čisti firnež najboljše vrste
nudi tovarna

MEDIĆ-ZANKL, MARIBOR

D. Z. O. Z.

PODRUŽNICA, GLAVNI TRG ŠTEV. 20

Vsi

hitijo v Trpinov tekstilni bazar, ker tam se kupi res dobro blago in poceni
in sicer po teh reklamnih cenah:

Belo platno	Din	8,	9,	10,	12
Gradl za spodnje hlače		12,	14,	16,	20
Platno za rjuhe, 150 cm		20,	26,	28,	32
Platno za kapne, 180 cm		28,	32,	40,	45
Damast za posteljnino		28,	32,	46,	50
Namizni prtli, komad		40,	48,	50,	60
Gradl za madrace		24,	36,	44,	52
Cefirji in oksforti		10,	12,	14,	20
Tiskanine (druki)		10,	12,	15,	16
Delain, etamin		10,	12,	14,	16
Volneni delain		18,	28,	38,	48
Ševijot v vseh barvah		35,	45,	60,	68
Volneni poplin		45,	50,	58,	60
Modno blago za ženske		20,	24,	28,	35
Blago za plašče in kostume		50,	80,	95,	120

Razne svile za obleke		15,	20,	28,	35
Creppe de Chine		58,	88,	98,	120
Težka taft-svila				88,	120
Surova svila		26,	28,	32,	40
Svilene rute		20,	50,	120,	145
Naglavne rute		5,	8,	10,	12
Jugoslovansko sukno		24,	36,	50,	72
Češki kamgarni		65,	120,	140,	160
Angleško sukno		200,	220,	280,	300
Modne hlače		100,	130,	180,	230
Lüster za suknje		40,	60,	98,	160
Štruks		52,	60,	70,	95
Baržun in fustian		30,	36,	40,	60
Hlačovina		10,	28,	36,	48
Tirolski loden					120

Zavese, preproge, postelina pregrinjala, koce, odeje za konjske plahte, voščeno platno, slamnjače, srtače, nogavice, dežniki itd. itd.

TEKSTILNI BAZAR, MARIBOR, VETRINJSKA ULICA št. 15